

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی .

مدیری : آق چورہ اوغلی یوسف .

۱۷ مایس ۱۳۲۸

یل ۱

صافی ۱۴

کتاب

۱۴

①

عجیب . دها غریب و روح و ماهیت اسلامه تمامیه مخالف نظریه‌لر دها ظهور ایدم جکدر . متعدد متنبیلر ، قتمه‌دیلهر جیقه جق ، ابو مسلملر ، زید ابن علیله ، اسماعیل ابن جعفر صادقله ، حسن صباحلر ، بنی فاطمیلر شونظریه‌لردن استفاده ایدرک بوتون عالم اسلامی برمرج و مرج اخلاقی ، سیاسی ، فکری ، دینی و اعتقادی ایچنه صوقا جقلردر ! توحید و وحدتی اس اساس اوله رق قبول ایتمش اسلامیت ، یک دیکرینه متخالف و متضاد ، بربردن دها غریب و آکلاشیلماز یوزلرجه شعبه‌لره ، فرقه‌لره ، طریقت و مذهب‌لره تقسیم ایدیلوب پارجالانه جقلردر ! و بو مختلف فرقه‌لر ، یک دیکرینه قارشى خصمانه بروضیت آلوب جاریشه جقلردر . ایشته شووقایع تاریخیه‌نک کافه‌سی اوچ نتیجه تولید ایدیور :

(۱) حقایق اساسیه اسلامیه‌نک خارجدن کله مواد بیغینلری آلتنده عامه‌یه

مختفی قالماسی ؛

(۲) اخلاق و عادات اسلامیه‌نک بوزولمه‌سی ؛

(۳) عین دینله متدین و عین قومیت و جنسیتیه منسوب انسانلر ایچنه بیله

منافرت و مخالفتک تخم‌لرینک کبرمش اولمه‌سی .

شو نتایج حقنده کی افکاریمیزی ، انشا الله ، کله جک مقاله مزده سرد ایدرز .

احمد آغایف

جغرافیا و اتوغرافیا

ایران تورکلری

۲

برنجی مقاله مزده [۱] ایران تورکلرینک موقع جغرافیایلدن بحث ایتمشدک . بو مقاله مزده ایسه احوال اجتماعیه و سیاسیه‌لری حقنده اعطای معلومات آیلیمه جکیز .

[۱] « تورک یوردی » — صابی : ۴

اولکی مقاله مزده ده سوبله دیکمز کی ایران تورکاری دینلیدیکی زمان خاطره آذربایجان کلیر . ایران تورکلکنک اجتماعی و سیاسی احوالندن بحث ائساننده بو کیفیت بر آزدها خصوصیت کسب ایدر . چونکه آذربایجان قطعه سی خارچنده یاشایان تورکار (تورکن وقشقائی قبائلی کی) هنوز بادیه نشین نیم مدنی بر حالده اولدقلرندن بالطبع احوال خصوصیه مالکدرلرکه بو خصوصیتدن آریجه بحث ایتک لازمکلیر .

آذربایجان ، نفوسجه ایرانک اک صیقی بر قطعه سیدر . بو قطعه مساحه سطحیهجه ایرانک بکرمیده برینی تشکیل ایتدیکی حالده نفوسجه دورتمه برینی احتوا ایلر . ایرانک اون ملیون اولان نفوسی ۱۰۶۴۵۰۰۰ کیلو مترو مربعی اراضی ده بهر کیلو مترویه تقریباً یدی نفوس اصابت ایدیور . حالبوکه ۸۰ بیگ کیلو مترو مربعی اراضی به مالک اولان آذربایجان ؛ ایکی بوجوق ملیون نفوسی حاویدرکه بهر کیلو مترو سنه ۳۱ جان دوشر .

بر طرفدن نفوسک صیقلنی ، دیگر طرفندن - کچن مقاله مزده ایضاح ایتدیکمز - سو آرائی آذربایجان قطعه سنده طویراق آزلغنه سبب اولمشدر . قابل زراعت اراضی نک اهالی به عدم کفایتندن باشقه ایکنجی برطویراقسزلق بلاسی ده واردر . بوده اراضی نک علی الاکثر بویوک چفتلکلر حالنده آز کیملر النده بولونماسیدر . اکیته نسبتله اکینجیسی بول اولان بو قطعه ده اراضی صاحباری اهالینک احتیاجندن استفاده ایدرکسی و عمللرینی یک بی رحمانه غصب (exploiter) ایدرلر . بونکله برابر درخاطر ایدیگ اقتصا ایدرکه ایران حالا قرون وسطی دره بکلکنه یاقین بر دوره اجتماعی ده در . موجود و معمول به اولان عادات ، رنجبری تمامیه اراضی صاحبارینک پنجه تضیق واستفاده لرنده براقغه مساعددر . بورالری دوشونلیدیکی زمان آذربایجان کویلو سی مقدراتنک نه قدر الیم اولدینی آکلاشیله بیلیر .

آذربایجان کویلو سینک نه کی شرائط آلتنده جالیشدینی حقنده تماماً اولسه ده ، بعض معلومات ویره بیلیرز . بوراده زراعت الوریشلی اراضی ایکی قسمدر : (صولاق) و (دیمی) . بوندن باشقه اراضی نک ملکیتی نقطه نظرندن

بوتون ایرانده اولدینی کی آذربایجانده ده ا کین یرلری اوج قسمة آیریلیر: برنجیسی حکومتہ مخصوص اراضی* امیریہ که بوکا ایرانده (خالصه) دیورلر، ایکنجیسی خصوصی و بویوک چفتلک لر اولوب بوکاده (اربابی) نامی ویرلر؛ اوجونجیسی ده اصل رنجبرک زراعت ایتدیکی اراضی در، که او طرفده (خوردہ مالک) اسمیله یاد ایدہ لر .

اراضی* امیریہ ده جالیشان کویلو، ا کدیکی هر مربع ثنائی [۳۰ قولاج مربعی] طوبراقدن ۲ تومن [۴۰ غروش] و آریجه هر کویلو عائله سندن ده یته او مقدار ویرکو آلیر .

چفتلک صاحب لری معیتده جالیشان رنجبر، صولاق یرلرده، تخم چفتلک صاحبندن و باشقه لوازم رنجبردن اولق اوزره حصوله کلن محصولدن چفتلک صاحبی نک ویردیکی تخمک نصفی اعاده ایدیلدکن صوکره محصولک اوجده ابکیسی اراضی صاحبنه ویرایر و اوجده بریسی ده رنجبره قالیر . دیمی یرلرده ایسه تخم و سائر لوازم رنجبردن اولق اوزره چیقان محصولک ۴ ، ۶ ، ۸ ده برینی آلهرق باقیسنی اراضی صاحبنه ترکه مجبوردر . اقتصاداً بودرجه اسیر اولان کویلو عائله سی و قابو خرجی ، نامیله سنوی ۵ قران [۱۰ غروش] ویرکو ویرر . ا کر مالی وارسه ماندا باشنه ۳ قران ۱۰ شاهی [۷ غروش] ، اوکوز باشنه ۱ قران ۱۵ شاهی [۳ بوجوق غروش] ویرکو آلیر . عائله نک ارککلری آیری ویرکوبه ، خانوار ویرکوسی ، نه تابعدرلر که سنوی هراراک جان ایچون ۱۴ قران ۱۰ شاهی [۲۹ غروش] مقدارنده تر .

بالاده کی رفلر ، آذربایجانک ولایات مختلفه سنه نسبتله تنوع پیدا ایدن شرائطک ال متوسط بر مقیاسیدر . فقط آذربایجان کویلیسنک آغیر یوکی بونکله ده قالمایور . سنه لک سوق تعاملیله بر رسم مجبوری حالی آلمش خصوصی ویرکولرده واردر : بایراملرده ، ایام مخصوصه ده کویلی ، اراضیسنده جالیشدینی کوی ویا چفتلک صاحبنه طراووق ، یومورطه ، یاغ ، یینیر کی هدیه لر تقدیم ایدہ رک ، موفق اولورسه آغاسنک ، اولمازسه اقرباسنک الارینی اویر . چفتلک آغلرینک کتخدالری کوبه کلدیکلری زمان ، کویلی اونلری اعزاز واکرام ایتمکده

آيرىجه مجبوردر . شاهه وهن قبائلى وما كو خانلى [۱] اداره لرى آلتندە . بولونان كويلولرك احوال عموميه لرى ايسه دها فجيع بر حالده در . بوكويلولر خانلرينك وقيله بكلرينك بوتون معناسيله اسيرى حكمنده درلر . ما كو خانلى ، قرون وسطى فه ثودا ايزماسنى آكديرر : بونك ايچوندر كه ايران انقلابى هريردن زياده ما كو خانلقنده شدتى كوسترمش وبوتون كويلولر تحملفرسا حاللرندن قورتولمق ايچون سلاحه صاريلمشاردى .

آذربايجان قطعه سنده ، بوتون موجوديتيله چاليشدينى حالده سفيلى بر حيات ياشايان تورك ، اكمنكى بر آز داها بولجه چيقارمق وعائله سنه بر و آق كون ، قازانمق ايچون ترك وطن ايتك مجبوريتنده قالير . هر سنه بر چوق آذربايجان كويلوسى خنزركزى سواحله ، روسيه ايچلرينه ، استانبوله كالير . باكو پترول اوجاقلرندە اك آغير خدمتلى كورن ، حاجى تارخان (ازدرهان) وسارزه كى ليانلرده اك آغير بوكلى طاشيان وطنى تركه مجبور قالمش آذربايجانليدر . باكو ولايتك تارلارنى بيچن ، استانبوله تاجر ، كتابچى ، توتونچى ، بقال وسارزه كى كسب وكار ايله مشغول اولان ينه بو آذربايجان توركيدر .

اكسكلرى قازانمق ايچون اجنبى مملكتلرينه كىتمكه مجبور اولان آذربايجانلير ، بر مدت صوكرام مقدار ياره طويلايهرق چولوق چوجوغنك ياننه عودت ايتك مجبوريتنده قالدقلرندن هر دورلو مشاقه تحمل ايدر وكال قناعتله كچيپلر .

آذربايجان توركى ممالك اجنبيه دن باشقه ايرانك سائر طرفلرينده كيدەرلر . هر سنه خلخال اطرافدن كيلان يالته بر چوق عمله كلهرك برنج تارلارنده چاليشير . بودهشتلى مبارزه حيات ، آذربايجان توركلرندە عمله لكدن باشقه بر طاقم حياتى استعدادلر توليد ايتمكده در . آذربايجانلير اى تاجردرلر . آذربايجانك مركزى اولان تبريز ايرانك اك برنجى تجارت مركزى اولدينى كى آذربايجان تاجرى دىخى ايران ارباب تجارتى آراسنده تشبث واقصايله متميزدر .

عمله اولهرق چاليشمق وتصديله كوئى براقان آذرى ، دنياك بر كوشه سنده كوچوكدن باشلايهرق دكاتى مغازيه ، مغازه سنى ده بويوك بر تجارت اوينه تبديل [۱] ما كو خانلى روسيه ، عثمانلى حدودندە وآارات طاعى آنكندە واقعدر .

ایدر. بوکون آمریقاده ، انکلتزده برلین و سائر مملکتلرده بویله ارباب ثروت سابق آذربایجانلی عمله لره جوق تصادف ایدیلیر .

آذربایجانده چفتلک صاحب لری بر طرفدن کویلوئی قبضه اسارتنده طونارکن دیگر طرفدن ده شهرلرک حیات اقتصادی سنه تاثیر ایدرک استفاده سنی ایکی قات ایدر. بوکی چیفتلک وکوی صاحب لری حبوباتی انبارلرینده صافلایه رق بازارلرده موجود ذخیره نك بیتمسنی و فیثاک یوکسلمسنی بکلر. وقتا که قیش کلیر، یوللر قاپانیر، کاربانلر طورور، کویلرده آجلق باشلار، اووقت ادخار ایتدیکی ذخیره سنی فاحش فیثاتلرله صائمغه باشلار .

شاه مخلوع محمد علی میرزا ولی عهدلیکی زماننده تبریزده اقامت ایدرکن بوکی مختکرلرله بالذات استلاف ایتیش و اونک زمانی آذربایجان تاریخ اخنکارینک اک وحشتناک بردورینی تشکیل ایلهمشدر .

آذربایجانده ، آجلق تاثیریه عصیان ایدرک آغلرینک بوغدا ی انبارلرینه هجومی بوقطعه نك تاریخنده بک کثیر الوقوعدر .

آذربایجان قطعه سنک حیات اجتماعی سندن بوقدر بحث ایتمکی کافی کورمک حیات سیاسی سندن معلومات ویرمکی اوجونجی مقاله مزه بر اقالم .

رسول زاده محمد امین

سیاحت

آلتایلره طوغری

(باشی ۱۲ نجی صابیده)

ایدیل نهرینک بر کوزل و ابوری ، بزی سیعبر شهرینه ایصال ایتشیدی . خیلی اولدن تأسس ایتیش برصمیمیت اقتصادی برنجی زیارتی تجارندن برذاته بورجلی ایدم ، مغازه سنه کیتدم ، کوریشدم ؛ آرادن کچمش جوق واوزون سنه لر ، بردنبره بئم طایفه مه حیوات ایتدی ؛ فقط جوق کچمدی ، بو محترم